

Concept verslag Stuurgroep (Overlegorgaan) Regionaal Landschap DFG

Datum: Donderdag 22 februari 2024 | **Hoe laat:** 14:00 uur – 16:00 uur | **Locatie:** Provinciehuis, Assen

Aanwezig: Henk van Hooft (voorzitter), Catrien Scholten (secretaris en verslag), Wout Neutel, Hanneke Zonderland, Dick Dijkstra, Henk Doeven, Jan Schipper, Jan Gorter, Sonja van der Meer, Minne Wiersma, Hans Westra van Holthe, Nicole Koks, Arend Steenbergen, Jan van Weperen

Afwezig: Matthijs de Vries, Egbert van Dijk, Petra Ellens

1. Opening en welkom, vaststellen agenda

Henk van Hooft heet een ieder van harte welkom. Er zijn afmeldingen ontvangen van beide gedeputeerden. Van Petra Ellens is geen bericht ontvangen. Dick Dijkstra: Petra is al langere tijd uit de running, ik weet niet waarom.

2. Verslag van 21 december 2023

Het verslag wordt zonder opmerkingen vastgesteld. De voorzitter spreekt dank aan Elaine uit. Naar aanleiding van. Op pagina 3 onder landschapsvisie staat dat er nog een gesprek met Eelerwoude za zijn. Er wordt gevraagd hoe Eelerwoude gereageerd heeft en zijn er nog andere reacties ontvangen op het stopzetten van het proces? In de media hebben we twee keer een overname van het persbericht gezien, er zijn geen nadere vragen gesteld. De secretaris heeft drie reacties per mail ontvangen, waarvan twee respectloos en de andere was een reactie van teleurstelling dat het stuk niet verder kan. De laatste mail is beantwoord, de andere twee genegeerd.

Henk van Hooft: We hadden een goed gesprek met Eelerwoude over onze reden om te stoppen. Eelerwoude gaf aan dat ze te weinig tijd hadden en ze hadden graag nog een verbeterslag willen maken. We hebben uitgewisseld of de signalen over krapte in tijd voldoende zijn geweest. Financieel zijn afspraken gemaakt over de afronding. Alle documenten die er liggen zijn ons eigendom en kunnen indien nodig gebruikt worden in andere trajecten. We hebben Eelerwoude gevraagd nog een keer te evalueren en het zou goed zijn als we zelf ook nog een keer evalueren.

Sonja van der Meer: Ik vind het teleurstellend dat Eelerwoude niet eerder een duidelijk signaal heeft afgegeven dat ze in tijdnood kwamen. Bij de schrijver van het stuk zat duidelijk droefenis dat er geen stuk ligt wat verder kan.

Henk Doeven: Hoe gaan we zelf evalueren? Op welke wijze kunnen we in de toekomst beter sturen op voortgang. Als iets naar buiten gaat onder verantwoordelijkheid van de stuurgroep, dan moeten we daar zelf wel eerst mee instemmen.

Sonja van der Meer: Eelerwoude is al gevraagd om een interne evaluatie te doen en ons daarover te rapporteren. Jeroen Visser en de begeleidingsgroep moet eerste aanzet geven voor onze evaluatie. Stuurgroep kan dan evalueren op basis van die twee stukken.

Onder agendapunt 4 kwamen nog een aantal evaluatiepunten naar voren die daar niet genotuleerd zijn, maar hier genoemd worden als aandachtspunt. Hebben we de communicatie teveel uit handen gegeven? Er is een stuk naar buiten gegaan onder verantwoordelijkheid van de stuurgroep, terwijl we dat zelf niet gezien hebben – dat willen we in de toekomst niet weer. De landschapsvisie was bedoeld als houvast voor onze eigen plannen en om in te brengen in gebiedsprocessen. De landbouw verwachtte dat de landschapsvisie één op één zou worden overgenomen in het DPLG.

Hans Westra van Holthe: Eelerwoude had een schriftelijke opdracht van ons. Hebben zij signalen doorgegeven dat de opdracht niet helder was? Hoe is het proces verlopen, is daar ruis wellicht ontstaan over de opdracht en verwachtingen?

Voorzitter: Er zijn geen signalen geweest over onduidelijkheid in de opdracht of vervolgproces. We wachten dus de evaluatie van Eelerwoude af. Ondertussen vragen we het kernteam om ook kritisch te reflecteren op het gelopen proces en daarvan een verslag te maken. Daarna agenderen we het voor de volgende vergadering.

3. Begroting 2024

Secretaris: In de begroting worden slechts projecten voorgesteld die kunnen worden gedekt met geld van de provincie Drenthe. Daarnaast verwachten we voor 2024 nog extra middelen van de provincie Fryslân en een bijdrage van LNV uit de 5 miljoen. De middelen die van daaruit mogelijk nog beschikbaar komen, zijn nu niet toegedeeld. In principe volgt in de loop van dit jaar dus nog een extra ronde begroting. Voor de middelen van LNV wordt gepoogd om een verlenging van de periode te krijgen, zodat er vanaf het moment van toekenning nog een jaar over is om uit te geven.

Jan Gorter: Natuurmonumenten heeft een tegenvaller bij het project verbinding Ruinen en Dwingelderveld. Kan dat gedekt worden uit LNV middelen? Secretaris: waarschijnlijk past dat niet, omdat het doen van fysieke investeringen buiten de criteria van de regeling van LNV vallen.

Voorzitter: De concept begroting wordt goedgekeurd. Een aanvulling volgt als de criteria van LNV bekend zijn. En als dat van toepassing is, de extra middelen van de provincie Fryslân.

4. Scenario's vervolg Landschapsvisie

Voorzitter: In de vorige vergadering is besloten dat de ambtelijke werkgroep met een aantal scenario's zou komen. Dat is in het voorstel opgenomen.

Punten uit de discussie:

Voor de Stuurgroep is helemaal stoppen en alles wat we de afgelopen tijd gedaan hebben weggooien (optie 1) geen optie. De discussie gaat over optie 2 (DPLG/FPLG sturend laten zijn en als stuurgroep daarop reageren) of optie 3, waarin we zelf het initiatief houden en werken aan een ambitieplan, parallel aan de opgaven van het NPLG. In de discussie komen een aantal aspecten naar voren.

Er is een verschil in aanpak van DPLG en FPLG. In Fryslân lijkt men al verder met het betrekken van het gebied dan in Drenthe. Duidelijk wordt in de discussie dat de Stuurgroep in verbinding wil blijven met de NPLG opgaven en daarin zowel input wil leveren als aanvullend wil zijn. Ook daarvoor is nodig te weten waar we zelf van zijn en zelf voor staan. Er is overeenstemming dat we het als Stuurgroep eens moeten worden over een stip op de horizon. Het inhoudelijke gesprek over de stip en de consequenties ervan heeft nog niet volledig plaatsgevonden. Dat moet nog wel goed afgerond worden.

Ingebracht wordt dat het belangrijk is dat het niet alleen onze stip als Stuurgroep is, maar dat dit ook gesteund wordt door inwoners en ondernemers. De valse start met de landschapsvisie vereist extra aandacht in de communicatie. We hebben de bezwaren op de visie duidelijk gehoord en begrepen. Dat negeren we niet. Tegelijk wordt de noodzaak gevoeld om niet stil te blijven staan. Juist omdat we moeten weten waar we zelf voor staan, om een zinvolle inbreng te kunnen hebben in de gebiedsprocessen DPLG/FPLG.

Voordat we weer met de streek in gesprek kunnen, hebben we nodig dat de randvoorwaarden uit DPLG (en FPLG) duidelijker zijn en ook hoeveel geld en in welk tempo de plannen in uitvoering gaan. De provincies zijn verantwoordelijk voor die uitvoering. Wij kunnen aanvullen en ondersteunen, maar maken niet de keuzes.

We gaan dus voor optie 3, de eigen ambitie voor de toekomst formuleren, maar niet los van de ontwikkelingen van DPLG/FPLG, waar de grote keuzes gemaakt worden. We moeten voor onszelf vaststellen waar en hoe we meerwaarde (kunnen) hebben en goed communiceren hoe we daarmee aan de slag gaan. We willen dus ambitie voor onszelf en ook invloed uitoefenen op onze omgeving.

De discussie gaat ook over de ambitie voor Nationale Parken en aanhaken bij het beleidsprogramma Nationale Parken 2024-2030. We bouwen daarbij voort op de startnotitie van de stuurgroep uit 2013 en de ontwikkelagenda uit 2015. Daarin is sprake van verbinden van natuurkernen met omliggende landschap, verbeteren van recreatieve ontsluitingen in de regio en ruimte voor ondernemerschap. Wat onze ambitie voor de Nationale Parken is en of dat leidt tot een andere grens of aanwijzing, is het eindproduct van het ambitieplan. De inzet de komende jaren draait om verkenning van meerwaarde voor het gebied.

Communicatie.

De communicatie met de inwoners en ondernemers steekt nauw. Wie is de afzender van de berichten en vooral, wat doen we met de opbrengst. Het is de vraag of we adequaat gereageerd hebben op de opbrengst van de eerste sessies landschapsvisie in januari 2023. Mensen hebben in het vervolgtraject van de visie onvoldoende herkend wat ze in januari al ingebracht hebben.

En gelijktijdig is er vooral in de agrarische sector veel onduidelijk over de toekomst. Dat maakt dat men niet open staat voor nog meer verandering. Het is belangrijk dat overheden eerst meer duidelijkheid geven over wat moet, voordat er ruimte is mee te denken over wat men nog meer wil. Voor ons is belangrijk om te communiceren over wie we precies zijn, wat we aan het doen zijn en waarover we wel en niet gaan, rekening houdend met de psychologie van mensen en omgaan met verandering. De Stuurgroep is wel een belangrijke stakeholder in het gebied. De analyse van Eelerwoude over wat van waarde is in het landschap (dus niet de conclusies over de toekomst), is wel bruikbaar als basis voor onze inbreng in gebiedsprocessen. Herstel van vertrouwen moet echter eerst terug. Bij de landschapsvisie hebben we de communicatie met de streek uit handen gegeven. We moeten dat in de toekomst zelf in de hand houden. Herstel van vertrouwen (in de overheid) kunnen we niet alleen (in Dwingeloo ging het over toekomst van landbouw op mondiaal niveau), maar we kunnen er wel ons steentje aan bijdragen. We kunnen in ieder geval helder zijn over wat wij doen en waarom, met welke legitimiteit.

Besproken wordt of we pro-actief met bepaalde groepen in gesprek zouden moeten over de stip op de horizon. Geconcludeerd wordt dat we op dit moment niet met de buitenwacht communiceren, maar eerst zelf te bepalen waar we van zijn en waar we over gaan.

Hoewel we als Stuurgroep over een groot gebied gaan, voelen de meeste inwoners en ondernemers zich betrokken bij een deel van het gebied. Daar moeten we ook meer rekening mee houden.

De voorzitter vat samen dat vertrouwen hersteld moet worden, dat we op korte termijn niet met een inhoudelijke boodschap over visie of stip op de horizon komen. Wat wel kan is het moment van nieuwe voorzitter en verandering van naam naar Overlegorgaan, een moment kan zijn om duidelijker te maken wie we zijn en waar we wel (en niet) over gaan.

Een kleine bestuurlijke groep bereidt het vervolg voor als voorstel voor de volgende stuurgroep. Deelnemers zijn Jan van Weperen, Nicole Koks, Jan Gorter, Arend Steenbergen, Gerrie Hempen en Catrien Scholten vormen het groepje. Deze groep werkt de stappen die we in optie 3 kunnen nemen verder uit. Dat wil zeggen de herbevestiging of aanpassing van de startnotitie opdracht Stuurgroep uit 2013 (zie bijlage), de communicatie over het vervolg en de governance (zie ook verslag punt 5).

[Henk Doeven draagt zijn muziek over aan Nicole 😊]

Hanneke Zonderland zegt dat ze zich stil heeft gehouden in de discussie omdat de gemeente nog maar kort deel uitmaakt van de Stuurgroep, maar dat ze zich kan vinden in de gekozen oplossing.

5. Advies governance

Hanneke Zonderland: Weststellingwerf wil graag aansluiten bij de Stuurgroep en ambtelijke werkgroep. Tom Hartog gaat het doen, maar is nu met vakantie. B&W vindt het belangrijk om van de partij te zijn.

Voorzitter: Mijn indruk is dat we op de laatste heidag al wat verder waren dan de reikwijdte van dit document. Er tekende zich toen al een bepaalde voorkeur af voor een model met breed afstemmingsoverleg en een wat kleinere groep voor voorbereiding en uitvoering (slagkracht). Bij de instelling van de stuurgroep in 2013 is een taakopdracht meegegeven, die zie ik niet direct terug bij de kerntaken van het Overlegorgaan.

Jan Gorter: In eerste instantie dacht ik dat het verschil tussen stuurgroep en overlegorgaan ook zat in openbaarheid van vergadering, maar ik begreep dat de Stuurgroep in principe ook openbaar vergadert. De secretaris bevestigt dat dit een besluit van 9 juni 2016 was. Er wordt alleen nauwelijks gebruik gemaakt van de mogelijkheid een vergadering bij te wonen, mogelijk omdat veel mensen dit niet weten.

Nicole Koks: Openbaarheid van vergaderen kan onderdeel zijn van de communicatieboodschap.

Jan Gorter: Ik heb dit punt vooraf besproken met de collega's van Staatsbosbeheer en het Drentse Landschap. We kunnen instemmen met stip op de horizon. We zijn ook akkoord met het niet aanpassen van de grenzen. Maar de inleidende tekst is wat ons betreft te defensief. Wij zien wel aanleiding om over een groter gebied te praten en energie te stoppen in de ontwikkeling van het landschap. Dat past voor ons bij de strekking van het beleidsprogramma Nationale Parken. Als we alleen kunnen praten over de eilandjes natuur binnen de grens, zien we geen meerwaarde in de Stuurgroep.

Wout Neutel: Een zodanig strikte scheiding van functies past niet meer in deze tijd.

Arend Steenbergen vindt het wel van belang duidelijk te zijn waar we dan invloed op hebben. We moeten niet in de rol van DPLG stappen.

Sonja van der Meer: we hebben wel een visie op het gebied, dat brengen we in, maar we gaan niet over keuzes in DPLG.

Minne Wiersma zegt dat wel duidelijk moet zijn wat het grotere gebied is en hoe we daarin opereren.

Voorzitter: dit vraagt van ons dus ook inlevingsvermogen, kennen we onze plaats. Toepassen van de afgesproken gespreksregels is de manier om hier uit te komen.

Jan Gorter vraagt of het startdocument van stuurgroep er de volgende keer bij kan, omdat hij dat nog niet kent.

Gerrie Hempen: Als we vooral verbindingen stimuleren tussen gebieden. Dan heb je het niet over hele gebied.

Jan van Weperen: Verbindingen zijn bijvoorbeeld groen-blaauwe dooradering en bossenstrategie, er zijn nog geen overgangszones. Je moet wel weten waar je mandaat ligt.

Minne Wiersma: Kunnen we het mandaat van de opdracht en waar we wel en niet over gaan agenderen voor de volgende keer, En dan herbevestigen of amenderen?

Jan Gorter: Dat gaat ook over de stip op de horizon. Ik heb het al eerder genoemd; kunnen we niet een lang weekend naar Schiermonnikoog. Een nieuwe start met elkaar maken?

Voorzitter: Ik neem de vrijheid om als vertrekkend voorzitter een advies mee te geven. Bereid dit ook voor in een klein groepje, de stip op de horizon, de taak van de groep (geboorteakte) en of je wilt werken een grote of kleine groep. Wil je de dynamiek vergroten dan is het nodig dat je een kleinere groep intensiever bezig laat zijn en dus meer voortgang boekt. Het vervolg wordt meegenomen naar de nieuwe voorzitter.

6. Concept eindrapportage project Tijdelijke impuls Nationale Parken

Voorzitter: Ik heb bij de concept-rapportage twee opmerkingen: Het woord gebruik van het woord vertrouwen, doet geen recht aan verhoudingen en is niet verstandig om zo naar buiten te brengen. In een aantal onderliggende stukken zitten meer handvatten voor aanbevelingen en actiepunten voor vervolg, die komen te weinig terug in dit stuk.

Minne Wiersma: vraagt zich af of we alle genoemde bijlagen willen toevoegen. Is het nodig om de gespreksverslagen en interne afspraken toe te voegen?

Dick Dijkstra: In de tabel op pagina 10 staat dat toeristische ontwikkeling is afgenomen. Voor het hele gebied klopt dat wellicht, maar er zijn ook deelgebieden waar dat anders is. Op sommige deelgebieden is juist toename.

Jan van Weperen: Op pagina 5 staat een vergelijkbare opmerking. Graag aanpassen.

Hans Westra van Holthe vindt het voor bijvoorbeeld Holtingerveld van belang dat niet het hele gebied toegankelijk wordt, we moeten ook rustgebieden houden.

Henk Doeven: stelt voor om de vertrouwensvraag te vervangen door verbetering van inlevingsvermogen, omdat het onderwerp wel aan de orde is geweest.

Voorzitter: Ik stel vast dat we in grote lijnen akkoord zijn. De secretaris zorgt dat de verslagen verder worden aangevuld. Er volgt nog een schriftelijke ronde voordat de rapportage wordt ingestuurd. Hij dankt een ieder vast voor alle inzet

7. Voordracht nieuwe voorzitter en verkiezing vicevoorzitter

Jan Gorter geeft een toelichting op de voordracht voor de nieuwe voorzitter. De voordracht komt uit op Hans Haerkens, econoom uit VNO/NCW hoek.

De voorzitter vraagt of we Hans Haerkens unaniem voordragen? De stuurgroep reageert bevestigend. De secretaris zal in gang zetten dat de formele benoeming van de voorzitter door de provincie Drenthe wordt opgepakt.

Niemand meldt zich spontaan als vicevoorzitter. De aanwezige leden van de Stuurgroep vinden het een goed idee om de Drentse gedeputeerde te vragen om vicevoorzitter te worden. De secretaris zal de vraag aan hem voorleggen.

8. Mededelingen en ingekomen stukken

Stichting is juridisch nog het nodige aan uitzoekwerk. Geen nieuwe ontwikkelingen.

Jan van Weperen: in het verslag van 23 januari van de ambtelijke werkgroep is iets gezegd over prioritering van projecten. Daar is sprake van de toegangspoort Appelscha. Is daar een besluit overgenomen? De secretaris antwoordt dat erover gesproken is. Dat het positief is dat het gedragen wordt van onderaf. Maar dat we als Nationaal Park graag eenheid en herkenbaarheid van alle poorten willen. Het voorstel van Appelscha 3.0 is prijzig en daarom weinig kansrijk om op te schalen naar het hele gebied. Mocht de provincie Fryslan dit jaar nog met een bijdrage komen, dan is de bedoeling met de ondernemers Appelscha 3.0 in gesprek te gaan over wat wel mogelijk zou kunnen zijn aan poort, die ook Nationaal Park poort vormgeving heeft.

Wout Neutel vraagt of dit een relatie heeft met bezoekerscentrum Terwisscha? Voorzover wij weten niet en dat is precies het minpunt in het initiatief.

9. Rondvraag

Hans Westra van Holthe: Er is discussie of er wel of geen wild geschoten mag worden in overgangszone van 500 m rond Natura 2000 gebieden. Er wordt in de regio door boa's gehandhaafd op wildbeheer. Dit komt voort uit nationale regelgeving, waar we als stuurgroep geen zeggenschap over hebben.

Henk van Hooft bedankt voor de samenwerking met de stuurgroep, hij dankt expliciet voor de goede samenwerking met de secretaris die het motorblok van de samenwerking vormt. Hij memoreert dat investeren in de samenwerking en de dynamiek van de groep nodig blijft. Dat moeten we met elkaar doen.

10. Boekpresentatie Landschapsbiografie

Na afloop van de vergadering wordt in een iets groter gezelschap het eerste boek van de landschapsbiografie overhandigt aan de voorzitter. De landschapsbiografie is opgesteld door Jan Neefjes en Hans Bleumink en in 95% versie al digitaal opgeleverd in 2020.

Actielijst voor de secretaris

- Ambtelijke begeleidingsgroep landschapsvisie vragen om een schriftelijke evaluatie met leerpunten van het doorlopen proces
- Agenderen evaluatie landschapsvisie voor de volgende vergadering
- Projecten uit de begroting (groen, oranje en paars) kunnen in overleg met de secretaris in uitvoering
- Vervolg ambitieplan en communicatie in klein verband voorbereiden (Jan van Weperen, Nicole Koks, Jan Gorter, Arend Steenbergen, Gerrie Hempten en Catrien Scholten)
- Startnotitie stuurgroep 2013 delen en agenderen voor de volgende vergadering
- Vervolg governance bespreken met nieuwe voorzitter
- Concept eindrapportage impuls project aanpassen en in schriftelijke ronde half maart afhandelen
- Besluit benoeming nieuwe voorzitter in gang zetten
- Gedeputeerde Van Dijk vragen als vicevoorzitter

Bijlage: startnotitie/opdracht stuurgroep uit 2013.